

Bir Sosyalleşme Aracı Olarak Kuran Kursları

Feyza Nur ALPARSLAN ÖZKAN¹

Öz

Kadın toplumsal hayat içerisinde toplumsal cinsiyet bağlamında çeşitli rol ve görevler üstlenmiştir. Toplumun başat kurullarından biri olan din kurumunun kadın üzerindeki etkisi erkek üzerindeki etkisinden daha farklıdır. Biyolojik cinsiyet ötesinde toplumsal cinsiyet bağlamında kadının dini ritüelleri öğrenme isteği kadını çeşitli kurum ve araçlara yöneltmiştir. Kurslara ve araçlara yönelen kadın dini eğitim öğretimini gidermenin yanı sıra toplumsal hayat içerisinde sosyalleşme ihtiyacını da sağlamaktadır. Bu çalışma kuran kursu öğrencilerini toplumsal cinsiyet bağlamında dini eğitim kurumu olan kuran kursunda sosyalleşmelerini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Sosyalleşme, Din, Kuran Kursları.

Qoran Courses As An Agents of Socialization

Abstract

The woman has undertaken various roles and duties in the context of gender within the social life. The influence of the religious institution, which is one of the chief boards of society, on the woman is different than the influence on the male. Beyond sex, the desire to learn the religious rituals of women in the context of gender has led the woman to various courses and institutions. The woman, who goes to these courses and institutions, not only provides religious education but also socialize in society. This study examines the socialization of Quran students in the Quran course, which is a religious education institution, in the context of gender.

Key Words: Women, Socialization, Religion, Quran Courses.

1.Giriş ve Kuramsal Çerçeve

1.1. Araştırmanın Amacı

Ülkemizde dini değerlerin öğrenilmesi ve öğretilmesine önem verilmektedir. Gerek okul çağındaki çocuklar gerekse yetişkinlere yönelik olarak resmi ve resmi olmayan çok sayıda kurs mevcuttur. Kurs öğreticisi "hoca" olarak adlandırılan kişiler çoğunlukla dini eğitim almış kişilerdir. Bu dini eğitim

resmi veya resmi olmayan kanallarla sağlanabilir. İmam hatip ortaokulları, imam hatip liseleri, ilahiyat fakülteleri, (din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenliği bölümü) eğitim fakültesi gibi kurumlar aracılığıyla "hoca" olduğu gibi topluluk oluşturarak bir araya gelen kişiler tarafından eğitim alınarak "hoca" olunabilir. Resmi ve gayri resmi şekilde gerçekleşen din eğitimi okullar, kurslar, televizyon kanalları gibi yollarla

¹ Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, feyzanuralparslan@gmail.com

insanlara ulaşmaktadır. Ülkemizde eğitim olgusu gerek manevi gerekse maddi anlamda geçmişten gelen birtakım sorunlarla baş etmek zorunda kalmıştır. Okul sayısının az olması, çocuk işçilerin olması, maddi yetersizlik, cehalet yani kız çocukları okumaz anlayışı vb. nedenler günümüzde kadınları öğrenmeye itici rol oynamaktadır. Dini değerlerin önemsendiği Türk toplumunda kadınlar öğrenme ihtiyaçlarını informal ve formal yollarla sağlamaya çalışmaktadır. Yapılan bu araştırmada Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı resmi kuran kursu olan Ozanlar Valide Kız Kuran Kursu öğrencilerinin dini değerleri öğretici role sahip olan kuran kursu ile dini değerlerini öğrenme düzeylerinin ötesinde gizil olarak sosyalleşme işlevi gören kursların etkisi incelenmiştir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Kadınların kuran kurslarına olan katılımları ile bir sosyalleşme aracı olarak farkında olmaksızın kuran kurslarından faydalanmaktadırlar. Kadınlar örgün eğitimdeki gibi belirli resmi prosedürler ile kurslara kaydolmakta ve haftanın belirli gün ve saatlerinde kuran kurslarına öğrenci olarak katılmaktadırlar. Bunun yanı sıra kuran kursu sayısı ve kuran kursu öğretmenlerinin sayısının giderek artması kuran kursu öğrenciliğine olan talebin de arttığını göstermektedir (Bu bilgiye Diyanet İşleri Başkanlığı, Eğitim Hizmetleri Yönetim

Sistemi,

<https://ehys.diyamet.gov.tr/default.aspx>

üzerinden ulaşılmıştır). Artan kadın öğrenci sayısı sosyalleşen kadın sayısını da paralel olarak arttırmakta ve sosyal hayat içerisinde bir takım değişimleri de beraberinde getirmektedir. Sosyal değişim ise toplumu direkt olarak etkileyecektir. Araştırma kadın sosyalleşmesini dini eğitim başlığı ile incelese de aslında kadının giderek toplum hayatına katıldığını göstermeye çalışmaktadır. Kadın sosyalleşmesi ile ilgili olan bu çalışma ileride yapılacak olan çalışmalara yeni fikirler verebilir.

1.3. Araştırmanın Metodolojisi

Araştırma tarama araştırmasıdır. Öncelikle sorular belirlenmiş ardından literatür taraması yapılarak tezler, makaleler ve kitaplar incelenmiştir. Daha sonra araştırma soruları oluşturulmuş ve bu sorulara bağlı kalınarak anket oluşturulmuş ve yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Anket sorularının 8 tanesi kişilerin profillerini belirlemeye yönelik olup diğer sorular kursa katılım amacı, kurs memnuniyeti gibi araştırma amacına yönelik olmak üzere toplamda 29 sorudan oluşmaktadır. Anket soruları SPSS programı üzerinde işlenerek yüzdelik oluşturulmuş ve elde edilen veriler yorumlanmıştır.

1.4. Kuramsal Çerçeve

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsan hayatta kalmak için topluma ihtiyaç duyar. Toplum

insanı madden ve manen etkiler. İnsan nasıl bir toplumda doğup büyürse o şekilde etkilenir. İnsan gelişimini sağlarken topluma uygun hareket etmelidir. İnsan hayatının ilk yıllarında ben merkezciyken daha sonra gelişerek diğer insanları da benimser. İnsanın hep kendi çıkarlarını gözetmemesi başkalarını da önemsemesi sosyalleşmenin özelliklerindedir (Altıkardeş,2003: 62). Sosyalleşme kadın ve erkekler için aynı şekilde gerçekleşmemektedir. Sosyalleşme yaşanırken bireyler toplumsal cinsiyet rollerine göre şekillendirilir. Toplumsal cinsiyet kadın ve erkeği biyolojik cinsiyetlerinden ziyade toplumun onlardan beklentilerini ifade eder (Uluocak ve Aslan, 2011: 24). Sosyalleşme toplumun norm ve değerlerini içselleştirme, rolleri yerine getirmeyi öğrenme toplumda birey olabilme sürecidir. İnsanın doğduğu andan itibaren ölümüne kadar sosyalleşme devam eder. İnsanlar sadece toplum içerisinde birey olmayı öğrenmez aynı zamanda toplum içerisinde de toplumsal görevlerini yeniden şekillendirebilir (Marshall, 2009: 760). Sosyalleşme kavramını sosyolojide literatüre kazandıran Emile Durkheim'dir. Durkheim, sosyalleşmenin içten gelen güçlü bir farklılaşmayı içinde barındırdığını söyler. Bu farklılaşma ile insan hayvan ve bitkilerden ayrılarak sosyal bir varlık haline gelir (Tunç,2011:8).

Sosyalleşme ile ilgili üç kuram şu şekildedir. Birincisi S. Freud tarafından öne atılmıştır. Çocuğu temel alır. İd, ego ve süper ego olarak adlandırdığı kavramlar ile sosyalleşmeyi açıklar. İnsan doğuştan bazı genetik özellikler taşır. Doğduktan sonra çevresinin etkisiyle şekillenir. Bir diğer kuram kültürleşme kuramıdır. Bu kuramı antropologlar geliştirmiştir. Birey içinde bulunduğu topluma göre kültür öğrenir ve hayatını bu öğrendiği şeylere göre şekillendirir. Genetik ile birlikte çevre de önemlidir. Burada Kroeber, Malinowski ve Edward Sapir gibi isimleri görebiliriz. Üçüncü kuram olarak öğrenme kuramından bahsetmek gerekirse bireyin davranışları çevreden edindiği bilgilerin etkisiyle meydana gelen öğrenmeye dayanır. Bu kuram hayvan ve insanlarla yapılan basit çalışmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Watson tarafından geliştirilmiştir (Tunç, 2011: 11-12).

Sosyalleşme bir kişinin herhangi bir topluluğa katılırken kendinden beklenen davranışlara uygun roller yapması ve sosyal kurallardan haberdar olması olarak düşünülebileceği gibi bir kişinin doğduğu andan itibaren bir topluma ait bir birey olma çabasını verirken geçirdiği safhalar olarak da düşünülebilir. Kesin olarak her toplumun birebir aynı kuralı yoktur dolayısıyla her toplum kendi normlarını üretmiştir. Her toplum kendi normunu üretirken bireylerini de buna göre şekillendirir (Altıkardeş, 2003:

63). Bu şekillendirmeyi bireyleri eğiterek bireylere öğretmek yapar. Eğitim, yeni neslin yetişmesi ve sosyalleşmesine etki eder ancak eğitim dediğimiz şey insan doğduğu andan itibaren ölümüne kadar devam eder. İslam dininde eğitime önem verilmiştir. Günümüze ulaşan pek çok fıkhi konunun Hz. Ayşe tarafından nakledildiği söylenmektedir. İlim Çin’de de olsa gidiniz diyen bir peygamberin tebliğ ettiği İslam dini sosyalleşme ve eğitime oldukça önem vermiştir. Örneğin, peygamber döneminde yaşamış olan sahabeler evlerinden dışarıya çıkıp toplumsal hayata katılmaları için pek çok teşvikte bulunulmuştur. Bir Hadis-i Şerif’te böyle buyrulmaktadır: “Bir kimse evinde güzelce temizlenir sonra Allah’ın farzlarından bir farzı yerine getirmek için Allah’ın evlerinden birine giderse attığı adımlardan her biri bir günahı silip yok eder, diğer adımı da onu bir derece yükseltir” (Durmuş ve diğerleri, 2014: 140). İslam’da cemaat ile yapılan ibadet sürekli vurgulanmaktadır. Louis Schneider’a göre Müslümanların toplu icra edilen ibadetlere yoğun katılımının Müslümanlara dışarıdan bakan bir yabancı tarafından İslam’da imandan çok uygulamalara önem verdiği yanlış anlaşılmasına yol açmıştır (Kurt, 2009: 73).

Din insan var olduğundan beri vardır. Din insanlara bencil olmayı değil insanların karşılıklı saygı, anlayış hoşgörü ile yoğrulmuş

ilişkiler kurması gerektiğini söyler. Birlikte ibadet etmeyi teşvik eden İslam dini ile kişi cemaat ile namaz kıldığında ruhsal anlamda dinlenme, zihnin sakinleşmesi, herkes eşit olarak görüldüğü için düzleşen sosyal statü ve rollerin insana moral ve güç katması gibi şeyler yaşamaktadır. Kuranı Kerim’de sosyal hayatın düzenlenmesi ile ilgili ayetler yer almaktadır. Adil olmak, insanlara sevgi saygı göstermek, insan haklarına riayet etmek, anlayışlı olmak gibi (Tunç, 2011: 23-25).

Toplum kadın ve erkekte farklı davranışlar beklemektedir. Kadınlar çoğunlukla ev içi roller üstlenirken erkekler ev dışı roller üstlenmektedir. Din, kalıplaşan rolleri pekiştirici bir etki oluşturur. Aile, kadınlar ve erkeklerin sosyal hayat içerisinde edineceği roller, toplumsal düzenin kurulması için “fitne” nin kontrol altında tutulması gibi konular Müslüman toplumların en temel konuları olmuştur. Kuran’da Nur, Nisa, Bakara, Ahzap, Saffat, Vakıa, Mümtehine, Talak ve Tahrim gibi surelerde kadınlardan bahsedilmiştir (Akyol, 2004: 27-28).

Toplum içerisinde eğitim, aile, din gibi kurumlar insanların içinde yaşadığı toplumla ilişkisini düzenlemek için vardır. Toplumsal bir kurum olarak din toplumun her kesiminde vardır ve bu sosyalleşme ile sağlanmıştır. Dini sosyalleşme bireyin yaşadığı toplumun inanç sistemine katılma sürecidir. Bireyler farklı inançlara sahip olsalar da büyük çoğunluğun kabul gördüğü

inanç ve o inanca ait öğretiler bireylere dayatılır bununla birlikte bireyin toplumsal değerlere uyum sağlaması beklenir (Çelik, 2010: 15).

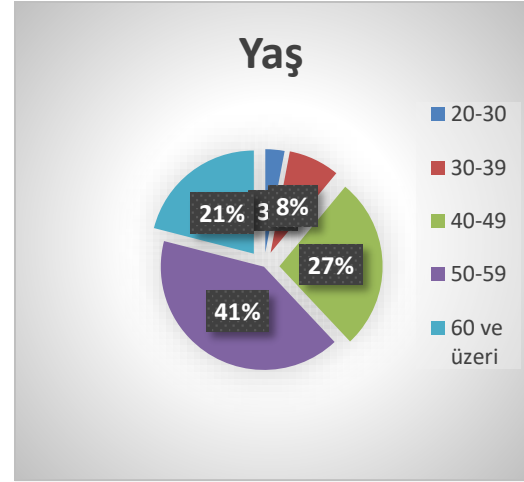
Dindarlık inanç bağlamında ele alındığında cinsiyet ayrımcılığı ile karşılaşmaz. Dindarlık cinsiyetten ziyade kişinin fitratı ile ilgili bir konudur. Görünüş olarak örtünme, pratikler (namaz, oruç vs) den öteye gitmemektedir. Dinde kadının sosyal hayattaki yerini sınırlandıran kesin kurallar yoktur. Yapılan sınırlandırmalar fitri özellikler, gelenek vb den dolayı yapılmıştır. Kadın erkeklere göre daha farklı bir dindarlık gösterir. Kadının farklı dindarlık sunması onun kimliğiyle doğrudan ilişkilidir. Kadının kim olduğu, kadının rolleri kadının davranışını etkiler. Kadının dindarlığı sosyal statüsü ile ilişkilidir. Toplumun kadına verdiği sosyal konum kadının dindarlığını şekillendirir. Ülkemizde kadın dindarlığı kadının sosyal hayatın neredeyse her alanında bulunmasıyla orantılı olarak kadının sadece kapalı ev ortamında kalmadığı sosyal etkisinin gün geçtikçe arttığını görüyoruz (Uzuner, 2009: 62).

Din, toplumlar için önemli bir kurumdur. Toplumun büyük çoğunluğunun kendini anlatırken inancını belirtmesi bunun göstergesidir. İnancın önemli bir konumda olması kişileri dini ritüellere göre şekillendirmiştir. İslam dini sosyalleşmeye önem vermiştir. Örneğin namaz ibadeti için

cemaatle kılınan namaz için tek başına kılınan namaza göre daha çok sevap verildiği önemle belirtilir. Sosyalleşmeye ve eğitime önem veren İslam dini ve Müslümanlar İslam'ın ilk yıllarından itibaren dini bilgileri öğrenme çabası vermektedir. Günümüzde de görüldüğü gibi dini bilgiler camiler, kurslar, okullar vb. yollarla yapılabilmektedir. Diyanet İşleri Başkanlığı yaygın eğitim ile camilerde ve kuran kurslarında din eğitimi verir. Müftü, imam, kuran kursu öğretmeni, vaiz gibi görevliler diyanet işleri başkanlığına bağlıdır ve maaşlarını devletten alırlar (Yıldız,2010: 65).

2.Bulgular

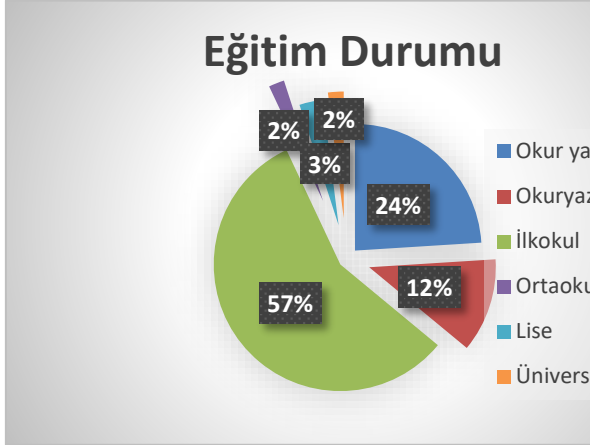
2.1. Yaş

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 3 lük kısmı 20- 30; yüzde 8'i 30-39; yüzde 27'si 40-49; yüzde 41'i 50-59 yaş aralığındadır. Yüzde 21'i ise 60 yaş ve üzerindedir.

Kurs öğrencilerinin çoğunluğunun 50-59 yaş aralığında olduğu tespit edilmiştir.

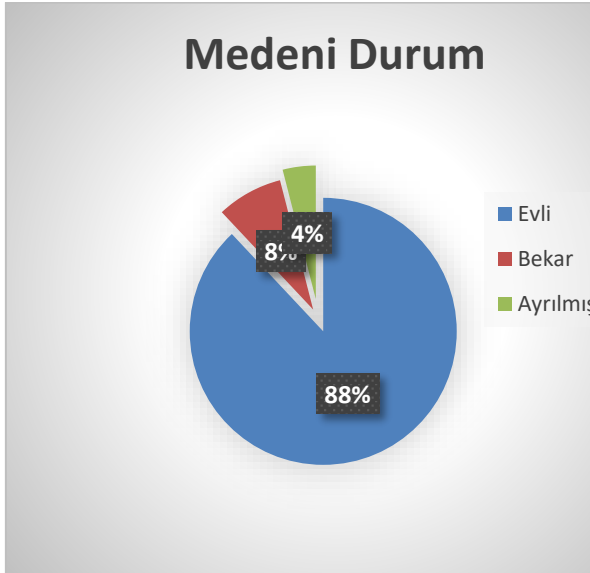
2.2. Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 24'ü okur yazar değil; yüzde 12'si okur yazar, yüzde 57'si ilköğretim mezunu, yüzde 2'si ortaokul mezunu, yüzde 3'ü lise mezunu ve yüzde 2'si üniversite mezunudur.

Kurs öğrencilerinin büyük çoğunluğunun ilköğretim mezunu olduğu görülmüştür.

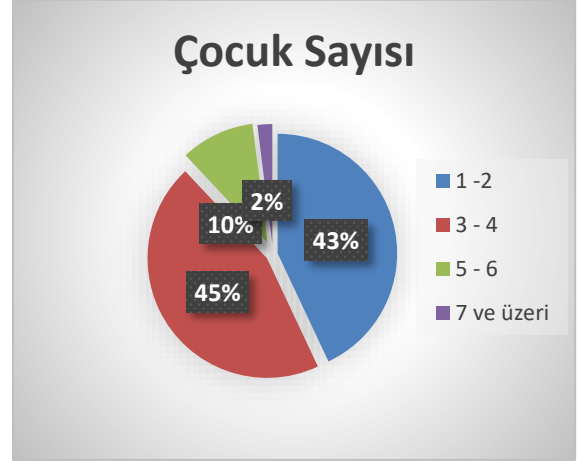
2.3. Medeni Durum

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 88'i evli, yüzde 8'i bekar ve yüzde 4'ü ayrılmış durumdadır.

Kurs öğrencilerinin büyük çoğunluğunun evli olduğu görülmüştür.

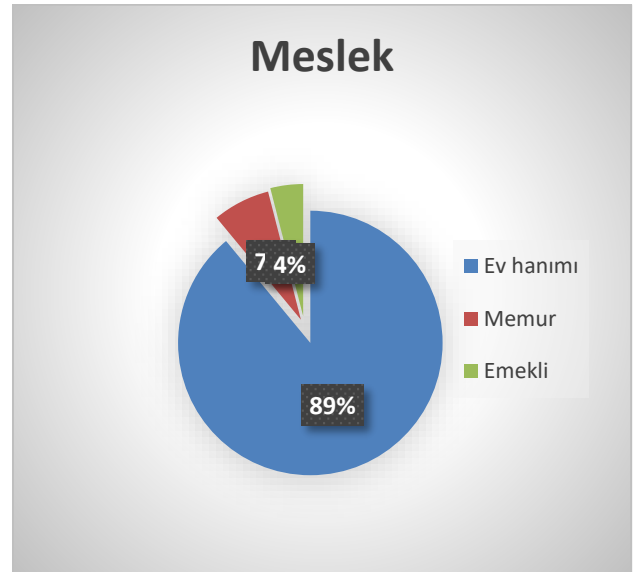
2.4. Çocuk Sayısı

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 43'ünün 1-2; yüzde 45'inin 3-4; yüzde 10'unun 5-6 ve yüzde 2'sinin yedi ve üzeri çocuğa sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kurs öğrencilerinin çoğunluğunun sahip oldukları çocuk sayısının 1-2 veya 3-4 olduğu görülmüştür.

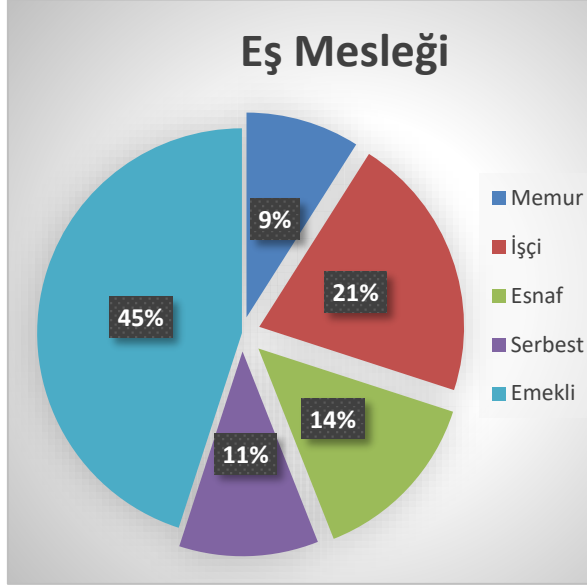
2.5. Meslek

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 89'u ev hanımı, yüzde 7'si memur, yüzde 4' ü emekli olarak tespit edilmiştir.

Kurs öğrencilerinin çoğunluğunun ev hanımı olduğu tespit edilmiştir.

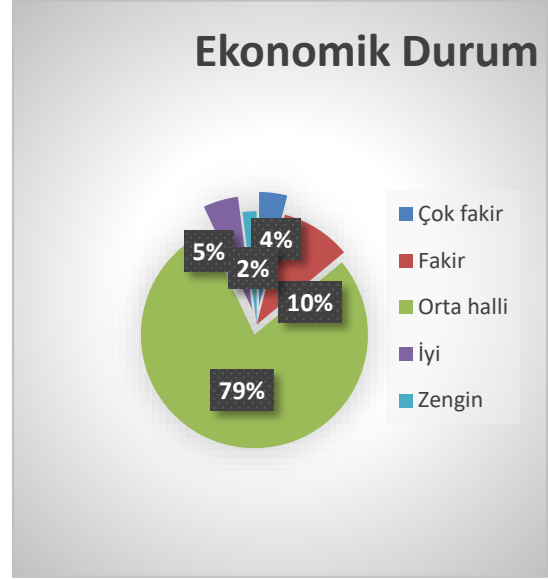
2.6. Eş Mesleği

Araştırmaya katılan kişilerin eşlerinin yüzde 9'unun memur, yüzde 21'inin işçi, yüzde 14'ünün esnaf, yüzde 11'inin serbest meslek, yüzde 42'sinin emekli ve yüzde 7'sinin belirtilmeyen meslek gruplarından birini yaptığı tespit edilmiştir.

Kurs öğrencilerinin çoğunluğunun eşinin emekli olduğu görülmüştür.

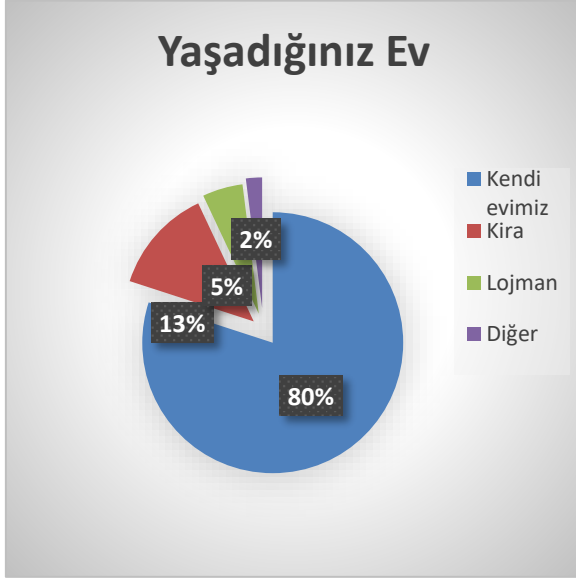
2.7. Ekonomik Durum

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 4'ü çok fakir (aylık geliri 500 TL'nin altında), yüzde 10'u fakir (aylık geliri 500 TL'nin altında) yüzde 79'u orta halli (aylık geliri 1001 – 1500 TL arası), yüzde 5'i iyi (aylık geliri 1501 -2500 TL arası) ve yüzde 2'si zengin (aylık geliri 2500 TL'den fazla) olarak tespit edilmiştir.

Kurs öğrencilerinin yarısından fazlasının ekonomik durumunun orta halli olduğu tespit edilmiştir.

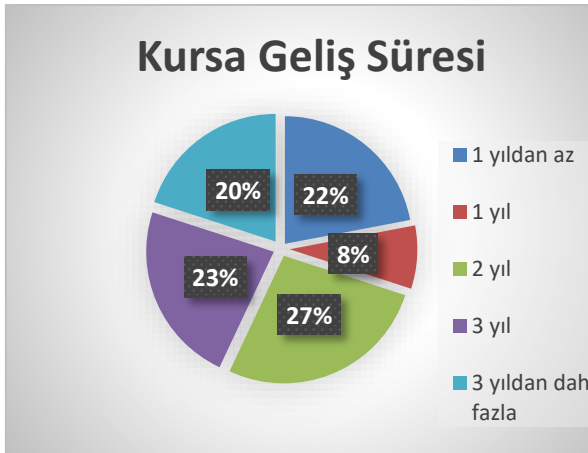
2.8. Yaşanılan Ev

Araştırmaya katılanların yüzde 80'i kendi evinde, yüzde 13'ü kirada, yüzde 5'i lojmanda yaşamaktadır. Belirtilen konutların dışında yaşayanlar yüzde 2'dir.

Kurs öğrencilerinin büyük çoğunluğunun kendisine ait evde yaşadığı tespit edilmiştir.

2.9. Kurs Geliş Süresi

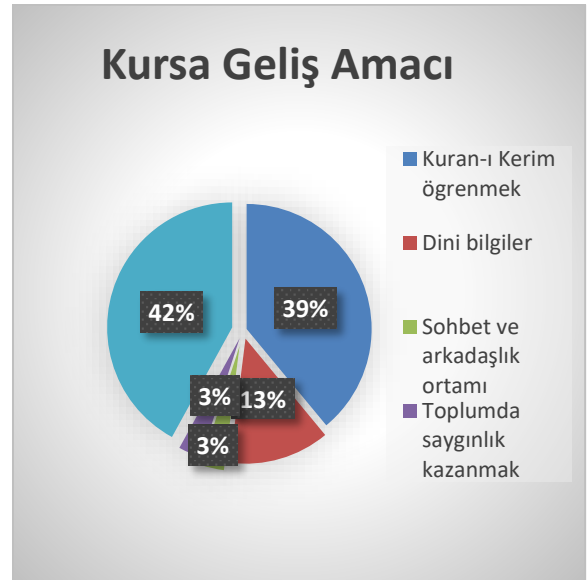

Araştırmaya katılanların yüzde 22'si 1 yıldan daha az süredir, yüzde 8'i 1 yıldır, yüzde 27'si 2 yıldır, yüzde 23'ü 3 yıldır, yüzde 20'si 4 yıldır

ve yüzde 20'si 3 yıldan daha fazla süredir kursa devam etmektedir.

Katılımcıların yaklaşık dörtte üçünün 2 yıl ve daha fazla süredir kursa devam ettiği tespit edilmiştir. Buna göre kursa devam ediş süresinin uzun olduğu ve buna ilişkin olarak kursiyerlerin kurstan memnun oldukları çıkarılabilir.

2.10. Kurs Geliş Amacı

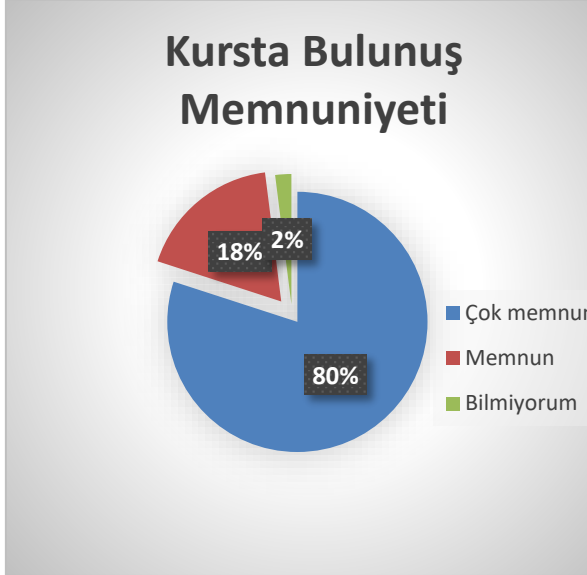

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 39'u kuran-ı kerim öğrenmek, yüzde 13'ü dini bilgiler öğrenmek, yüzde 3'ü sohbet ve arkadaşlık ortamına katılmak, yüzde 3'ü toplumda saygınlık kazanmak amacıyla kursa gelmektedir. Bütün bu amaçların hepsini güderek gelenler yüzde 42 olarak tespit edilmiştir.

Kursiyerler kursa hem bilgi edinmek hem de sosyalleşmek amaçları ön planda olmak üzere saygınlık kazanmak ve arkadaşlık

ortamlarından dolayı kursa geldikleri anlaşılmaktadır.

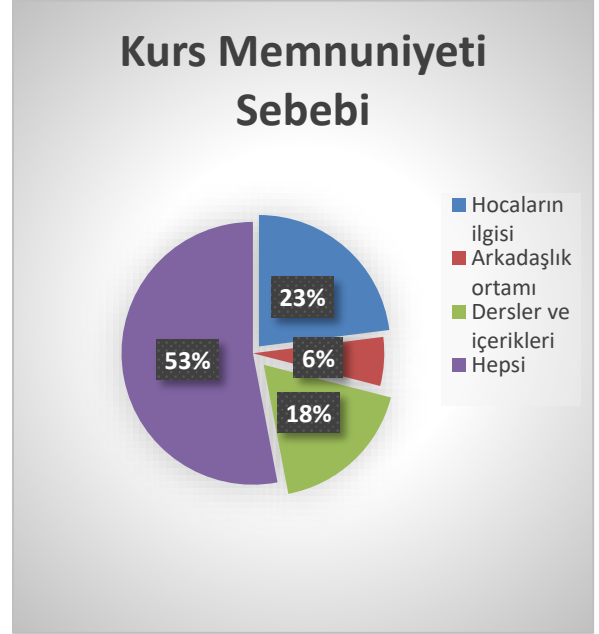
2.11. Kursta Bulunuş Memnuniyeti

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 80'i çok memnun, yüzde 18'i memnun ve yüzde 2'si kararsız olarak tespit edilmiştir.

Kursiyerlerin kursa katılmaktan dolayı çok memnun olması sonucu çıkarılmıştır. Buna göre bu veriyi daha önce belirtilen kursa geliş süresi ile birlikte değerlendirildiğinde bu bulguyu destekleyen bir sonuca ulaşılmaktadır.

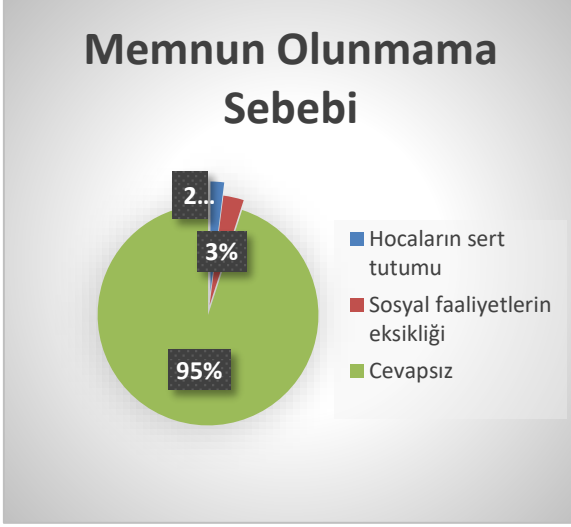
2.12. Kurs Memnuniyeti Sebebi

Araştırmaya katılan kişiler memnun olma durumlarını yüzde 23'ü hocaların ilgisi, yüzde 4'ü arkadaşlık ortamı, yüzde 18'i dersler ve içerikleri yüzde 55'i sosyal faaliyetler olarak tanımlamıştır.

Kursiyerlerin kurslarından çok memnun olduğu ve kursa devam etme süreci açısından iki yıl ve daha fazla süredir devam eden kursiyer sayısının fazla oluşu kurs memnuniyetinin öğretmen, ders ve arkadaşlık ortamı durumlarının hepsine ilişkilendirildiği tespit edilmiştir.

2.13. Memnun Olunmama Sebebi

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 2'si hocaların sert tutumu, yüzde 3 ü sosyal faaliyetlerin eksikliğinden dolayı kurstan memnun olmadığını söylemiştir. Yüzde 95'i ise memnun olmadığı bir durum olmadığını söylemiştir.

Kursiyerlerin büyük çoğunluğunun çok memnun ve memnun olduklarını belirttiklerinden dolayı bu soru yüksek oranda cevapsız bırakıldığı görülmüştür.

2.14. Kurs İçi Arkadaşlık İlişkileri

Araştırmaya katılanların yüzde 97'si kurs içi arkadaşlık ilişkilerinin samimi olduğunu belirtirken yüzde 3'ü soruya cevap vermemiştir.

Kursiyerlerin arkadaşlık ilişkilerinin samimi olduğu anlaşılmış, bu samimiyet ile kursa katılım süresi ve kursa katılım memnuniyetinin etkilendiği düşünülmektedir.

2.15. Kuran Kursunun Kurs Dışı Etkinliklere Olumlu Katkısı Var mıdır?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 66'sı kuran kursunun kesinlikle kurs dışı etkinliklere olumlu katkıda bulunduğunu belirtirken yüzde 28'i olumlu katkıda bulunduğunu belirtmiştir. Kesinlikle olumlu katkıda bulunmuyor diyenler yüzde 2 iken olumlu katkıda bulunmuyor diyenler yüzde 2'dir. Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 2'si de bu soruya cevap vermemiştir.

Kursiyerlerin kurs dışı etkinliklerinin motive edici olduğu düşünülmüştür. Kursiyerler anket uygulandığı esnada bu soruya ek olarak dini merkezlere düzenlenen geziler, kurs haricindeki zamanlarda yapılan Kuranı Kerim okuma saatleri gibi etkinlikler yapıldığını belirtmiştir.

2.16. Kuran Kursunun Kurs Dışı Etkinliklere Olumsuz Katkı Sağlamakta mıdır?

Araştırmaya katılanların yüzde 5'i kesinlikle olumsuz katkıda bulunduğunu söylerken yüzde 4'ü olumsuz katkıda bulunduğunu söylemiştir. Yüzde 5'i kararsız, yüzde 29'u olumsuz katkıda sağlamadığını yüzde 57'si ise kesinlikle olumsuz katkı sağlamadığını söylemiştir.

Kursiyerlerin dini değerlere dair bilgi edinme beklentisi ile kursa başladıkları görülmüştür.

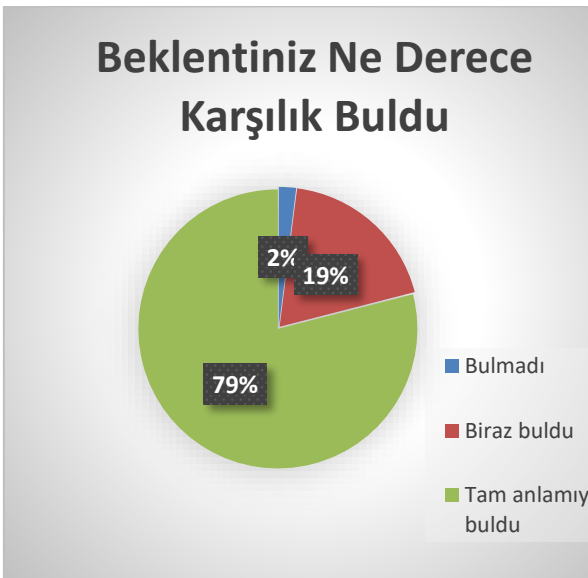
2.17. Kuran Kursuna Başlarkenki Beklenti

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 3'ü sosyal çevre edinme, yüzde 86'sı dini değerleri öğrenme, yüzde 2'si boş zaman değerlendirme olarak beklentilerini belirtirken yüzde 9'u seçeneklerin hepsini belirtmiştir.

Kursiyerlerin büyük çoğunluğunun beklentilerinin karşılandığı görülmüştür.

2.18. Beklentilerin Karşılık Bulması

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 2'si beklentilerine karşılık bulamadığını, yüzde 19'u biraz karşılık bulduğunu yüzde 79'u ise tam anlamıyla karşılık bulduğunu belirtmiştir.

Kursiyerlerin büyük çoğunluğunun beklentilerini karşıladıkları görülmüştür.

2.19. Sürekli Gelir Getirici Bir İşte Çalışma

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 20'si sürekli gelir getirici bir işte çalışırken yüzde 80'i sürekli gelir getiren bir işte çalışmamaktadır.

Kursiyerlerin meslekleri hakkında sorulan sorunun cevabının büyük çoğunluğunun ev hanımı şeklinde olması, süreci gelir getirici bir işte çalışıyor musunuz sorusuna verilen yanıtı destekleyici bir nitelikte olduğu görülmüştür.

2.20. Kursa Gelinmeyen Zaman Diliminde Yapılanlar

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 12'si kadın günü düzenleme, yüzde 3'ü haftalık toplantı yapma, yüzde 5'i kurs arkadaşlarıyla okumalar yapma, yüzde 6'sı bir işte çalışma, yüzde 57'si aile bakımı cevaplarını verirken yüzde 17'si bütün seçenekleri işaretlemiştir.

Kursiyerlerin kurs haricinde geçirdikleri sürede aileleri ile ilgilendikleri tespit edilmiştir.

2.21. Kursa Gelmeniz Arkadaş Sayısını Arttırdı mı?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 78'i kursa gelmelerinin arkadaş sayılarını arttırdığını, yüzde 10'u arttırmadığını, yüzde 12'si arkadaşlarının kurs içerisinde zaten birlikte olduklarını belirtmiştir.

Kursiyerlerin kursa gelmeleri ile sahip oldukları arkadaş sayısının arttığı görülmüştür.

2.22. Yeni Arkadaş Edindiyseniz Onlarla Ne Tür Faaliyet Yaparsınız?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 13'ü kurs dışında toplantı yaptıklarını, yüzde 78'i kurs içinde sosyal faaliyetlerde bulduklarını, yüzde 4'ü kültürel etkinlikler yaptıklarını belirtirken yüzde 5'i etkinlik yapmadığını belirtmiştir.

Kursiyerlerin kurs içerisinde sosyal faaliyetler gerçekleştirerek sosyalleşmelerine katkıda buldukları görülmüştür.

2.23. Kursa Geldiğiniz Süre İçerisinde Kurs Dışındaki İşlerinizde Aksama Oldu Mu?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 7'si temizliğe zaman kalmadığını, yüzde 2'si yemeğin yetişmediğini belirtirken yüzde 91'i işlerinin aksamadığını belirtmiştir.

Kursiyerlerin kursa katıldıkları süreçte kurs dışı etkinliklerinin aksamadığı görülmüştür.

2.24. Kursun Size Kattığı Değerler Nelerdir?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 3'ü yeni arkadaşlar edindiğini, yüzde 49'u yeni bilgiler edindiğini, yüzde 6'sı ise yeni sosyal çevre edindiğini belirtmiştir. Yüzde 5'i herhangi bir değer katılmadığını belirtirken yüzde 2'si ise soruya cevap vermemiştir.

Kursun katılımcılara en çok yeni bilgi edinme konusunda ve bununla birlikte yeni arkadaşlıklara sosyal çevre edinmede katkıda bulunduğu görülmüştür.

2.25. Katıldığınız Başka Kurslar Var mıdır?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 5'i katıldığı başka kurs olarak dikiş nakış kursunu belirtirken yüzde 3'ü bilgisayar kursuna gittiğini belirtmiştir. Yüzde 86'sı kuran kursundan başka herhangi bir kursa gitmediğini belirtirken yüzde 6'sı diğer seçeneğini işaretleyerek dil, ahşap boyama vb. kurslara gittiklerini belirtmiştir.

Kursiyerlerin çoğunluğunun sadece Kuran Kursuna katıldığı görülmüştür.

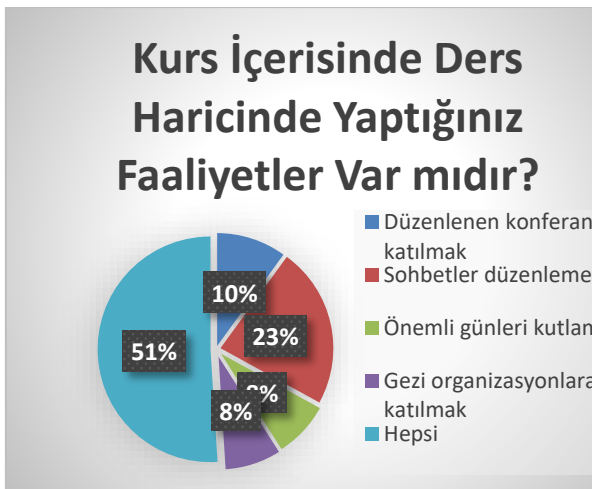
2.26. Kursa Başlama Nedeniniz Nedir?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 90'ı bilgi edinme, yüzde 8'i meşgul olma yüzde 2'si ise evden uzaklaşma amacıyla başlama nedenlerini açıklamıştır.

Kursiyerler bilgi edinmek için kursa geldiğini belirtmişlerdir bu durumu kursa geliş amacı doğrultusunda ele aldığımızda sosyalleşme amacının güdüldüğü tespit edilmiştir.

2.27. Kurs İçinde Ders Haricinde Yaptığınız Etkinlikler Var Mı?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 10'u düzenlenen konferanslara katıldığını, yüzde 23'ü sohbetler düzenlediğini, yüzde 8'i önemli günlerin kutlandığını (Kutlu Doğum vb.) yüzde 8'i gezi organizasyonlara katıldığını belirtirken bütün hepsine katıldığını belirtenler yüzde 51'dir.

Kursiyerlerin ders haricinde yaptığı faaliyetlere katılım durumunun kursun sadece ders odaklı olmadığı, konferanslar sohbetler, geziler gibi organizasyonların yapıldığı ve bu organizasyonlara yüksek katılım sağlandığı görülmüştür.

2.28. Sizi Kursa Çeken Nedir?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 7'si arkadaşlarının kursta olması, yüzde 35'i öğrenme isteği, yüzde 18'i zamanı verimli geçirmek için faaliyet ortamı sunması, yüzde 22'si kurs ortamının mutlu etmesi

cevaplarını verirken yüzde 18'i ise sayılan etmenlerin tamamının kursu çekici kıldığını belirtmiştir.

Kursu çekici kılan etmenin tek bir seçenek olmadığı, diğer seçeneğini cevap olarak işaretleyenlerin verilen seçeneklerin ayın anda farklı seçenekler ile işaretlenerek belirtildiği görülmüştür.

2.29. Kursa Katıldıktan Sonra Arkadaş Çevrenizde Artış Var mıdır?

Araştırmaya katılan kişilerin yüzde 84'ü arkadaş çevresinde artış olduğunu belirtirken yüzde 8'i kısmen cevabını vermiştir. Yüzde 8'i de tamamen artış olduğunu belirtmiştir.

Burada tespit edilmek istenen sadece kurs ortamında edinilen arkadaşlıkların olmadığıdır. Kurs dışarısında düzenlenen

etkinliklere yoğun katılımın kişinin arkadaş sayısını arttırdığı düşünülmektedir.

Sonuç

Kadınlar sosyalleşme ihtiyaçları için çeşitli yollar bulmuşlardır. Düzenli bir işte çalışıyor olmak kadınları ev dışarısına çıkararak sosyalleşmesine katkı sağlar. Çalışan kadınların arkadaş ağı genişler. Kadın sosyalleşmesi sadece çalışma ile ilgili değildir. Kadınlar çeşitli zamanlarda programlar düzenleyerek bir araya gelip sosyalleşirler. Sosyalleşmenin bir şekli çeşitli eğitimlere, kurslara katılmaktır. Araştırma anketini uyguladığım esnada kadınlardan biri "Sizi kursa çeken nedir" sorusuna "Evde durup ne yapacağım" şeklinde cevap vermiştir. Buradan şunu söylemek mümkündür, kadınlar sosyalleşmek için kuran kurslarını tercih etmektedirler. Gündelik yaşam pratiklerini kursa geldikleri zamana göre uyarlayan kadınlar kursa gelmeyi kendi tabirleriyle "evde oturmaya" tercih etmektedirler. Kursa gelerek yeni arkadaşlar edinen kadınlar kursta olmadıkları süre içerisinde bir araya gelerek kuran okuma, sohbet, kadın günleri düzenlemektedirler. Kurs programı dahilinde yapılan geziler, dışarıda yenen yemekler, konferans ve panellere katılma, sağlık taramaları gibi etkinlikler de yapılmaktadır. Kuran kursları kadınları "evde oturmaktan kurtarma" rolünün yanı

sıra çeşitli alanlarda faaliyet yapabileme imkânı sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akyol Sümeyya, **Din ve Kadın İlişkisinin Din Sosyolojisi Açısından Analizi**, Tc Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2004.

Altıkardeş İsmet, **Din, Sosyalleşme ve Hoşgörü**, Rağbet Yayınları, İstanbul, 2003.

Çelik Fatih, **Dini Sosyalleşme Sürecinde Aile Kurumunun Önemi Yetiştirme Yurtlarında Kalan Gençler ile Aile Ortamında Kalan Gençlerin Din Algısı, Dini Tutum ve Davranışları ve Sosyal İlişkileri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma**, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2010.

Diyanet İşleri Başkanlığı, Eğitim Hizmetleri Yönetim Sistemi, <https://ehys.diyanet.gov.tr/default.aspx> 15.11.2014 20:48

Durmuş Alpaslan, Hatice Işılak Durmuş, Dudu İkinci Demir, İlyas Aslan, Adem Kandemir, Neriman Karatekin, Veli Karataş, **Dinim İslam Temel Bilgiler**, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2014.

Giddens Anthony, **Sosyoloji**, Çeviren: Cemal Güzel, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2008.

Kurt Abdurrahman, **İmanın Toplumsal Yansıması**, Emin Yayınları, Bursa 2009

Marshall Gordon, **Sosyoloji Sözlüğü**, Çev Osman Akınhay Derya Kömürcü Bilim Ve Sanat Yay Ankara 2009.

Tunç Ayşe, İlahiyat **Fakültesi Öğrencilerinde Din ve Sosyalleşme**, T.C. Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale 2011.

Uluocak Şeref, Cumhur Aslan, **Kadın Bakış Açısından Toplumsal Cinsiyet Rollerini**, Çanakkale Kitaplığı Akademi, Çanakkale, 2011.

Uzuner Tuğba Aybala, **Kız Kur'an Kursları Olgusuna Sosyolojik Bir Yaklaşım Zeynel Abidin Kız Kur'an Kursu Örneği**, T.C. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Din Sosyolojisi Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2009.

Yıldız Halil, **Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Müfredatının Dini Sosyalleşme Açısından Değerlendirilmesi**, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe Ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Sosyolojisi Bölümü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2010.